

TARTUFFE. (Miskolci Nemzeti Színház) Dégi István és Blaskó Péter (Fotó: MTI–Ilovsky)

SZÍNHÁZI LEVÉL

A VÍGJÁTÉK SORSA

Nemigen tudok erőltet-
tebb és unalmasabb dolgot
elképzelni, mint egy víg-
játék, amely előregedett,
amelynek szellemeskedéseit
bosszankodás, ásitás kíséri.
S amely — és ez magya-
rázza a tüneteket — el-
vesztette minden aktualitá-
sát, akárha úgy is, hogy ki-
szipolyozták. Mert írónak
is, színháznak is gyakran
van szüksége támaszokra. A

TARTUFFE

Molière komédiája járha-
tott volna így, hiszen föl-

fogható modellképpen: az
emberi gyarlóságokat élte-
tő és élesztgető társadal-
mak szerkezeti jellemzésé-
re. Mert hogy a szerző ezt
akarta, az bizonyos; ezért
van jelen a darabban, úgy-
szólván, az egész akkori
társadalom: királytól (ő,
persze rendeletével és kép-
viselője által) a cselédlá-
nyig. Az üzenet, természet-
esen, bővebb és általáno-
sabbban is szól. Ez az álta-
lánosság pedig elegendő a
jövő számára.

Tudtuk, hogy Major Ta-
más sokszorosan Molière-

szakértő. Gyanítottuk azt
is, hogy a Miskolci Nemzeti
Színházban rendezett Tar-
tuffe-je emlékezetes marad.
Itt azonban nem erről van
szó. A miskolci Tartuffe
kiváló produkció, és fölte-
hetőleg az évad egyik leg-
jelentősebb teljesítménye.
Az a darab főfogásában,
színpadra állításában és
színészi alakításokban egy-
aránt.

Majornak esze ágában
sem volt, hogy — minden
bizonytal imponáló —
szakismeretéből vizsgálzzék.
De mivel elementáris él-

ményt akart és tudott
nyújtani, az előadás mögül
ezt is fölsejtjük. Két alap-
vető fogással sikerült a da-
rabot kisajátítania, ám en-
nek a két fogásnak együtt
kellett léteznie ahhoz, hogy
siker szülessen. Önmagában
szokatlan, ha nem is ered-
eti újítás, a címszerepet
fiatal, már-már kellemes
megjelenésű színészre oszt-
tani. (Az viszont majori
trükk, hogy ez olyan szí-
nész legyen, aki a néző tu-
datában majdhogynem tö-
kéletes pozitív hősként van
jelen, és feszengést okozó

ambivalencia szülője.) *Blaskó Péter* esetében a molière-i álszentség eleve leplező külsővel takarózik. Blaskó ezt nyilván tudja is, és nagyszerű váltásaiban épít a lehetőségre. A másik fogás az, hogy Major Orgont nem egyszerűen ostobának értelmezi, hanem nagyjából ugyanolyan gonosznak (csak sokkal veszélyesebbnek és elvetemültebbnek), mint amilyen Tartuffe. *Dégi István* hőrcsögtermészetű, fasisztoid polgárában mindez tökéletesen manifesztálódik.

Könnyű lenne egyszerűen ügyes szereposztásról beszélni. Többről, koncepcióról van szó, amely éppen a két fogás együttes jelenlétéből bontakozik ki. Major ugyanis nem kevesebbet állít és hitet is el, mint-hogy Tartuffe és Orgon egyformán hátborzongató veszélyeket jelentenek minden normális emberi társadalomra, mert bármikor képesek szerepcserére vagy éppen összefogásra is a gonoszságban. Major fölfogásában éppen attól válik tehát korszerűvé Molière darabja, amit a történelem, az elmúlt idők és korok tapasztalata tesz hozzá. Ez pedig nem kevés.

A rendezés mindenesetre kiszolgálja ezt a koncepciót. Major színpadán a derűs pillanatok ironikussá alakulnak, az optimista végkicsengés az ámtítás idézőjelét kapja. Hiszen miként is könnyebbülhetnénk meg attól, hogy most már Orgon helyzete jobbrafordult, ha egyszer Orgonban nagyobb veszedelmet érzünk, mint Tartuffe-ben? És ezen az előadáson nem tudjuk magunkat kivonni a gondolat hatása alól. Nem, mert a föloldást hozó rendőrhadnagy is (*Matus György* hangsúlyos bevillanása) úgy adja át a királyi kegyet, hogy éppen csak azt nem mondja, hiszi a pizsi. (Brecht hatása lenne?) **Mariane** (*Szerencsi Éva* épít belőle élő figurát) úgy civődik kedvesével, Valérral (*Galkó Balázs* szellemes teremtménye), **hogy már a házasságtól is féltjük őket**. *Damis* a vagyonnal együtt az atyai korlátoltságnak is várható örököse (*Körtvélyessy Zsolt* ábrázolása szerint), *Elmira* pedig alakoskodását növeszti csaknem fenyegetővé (*Tímár Éva* ezúttal is okos és érzékeny alakításában). De hasonló színérezéssel vegyülnek bele a többiek is a forgatagba: *Máthé Éva*, *Kulcsár Imre*, *Csapó János*, *Péva Ibolya* pedig csaknem főszereppé emeli *Dorine-t*. Ebben az ideális közegben

(hozzájárul *Székely László* visszafogott díszlete. *Szakács Györgyi* rafináltan modernizáló jelmeze) válik káprázatos sziporkázássá Blaskó és Dégi komédiázása, amely komédiázástól bizony olykor megijedünk és elkomorodunk. Két ördögi figura, s talán nem tévedek, ha kimondom: lehet, hogy Molière szülte őket, de a nevelésben mindenképpen Major Tamásé volt a vezető szerep.